

RADIOSCOLA

EDIZIUN DELLA CUMINONZA RADIO ROMONTSCH / ORGAN DELLA CUMISSIUN RADIOSCOLA

Redacziun: Alfons Maissen

Emissiun 133, 134, 135, 136

Stampa Romontscha Mustér

Las vobas digls cantungs e la bandiera svizra

Sin via

Enviers in tierz decenni

Il RADIOSCOLA romontsch entra cun 1974 en sia *20avla annada*. Sur de si'entschatta e siu svilup ei stau relatientscha pli baul. 1955 ha el entschiet cun 2 emissiuns d'emprova, carschius pli tard sin 4 e 6, per arrivar 1970 a 18 ediziuns annualas.

Era la *Gasetta Radioscola* exista dapi 2 decenni; ella vegn publicada oz en 4—5 cudischets, vul dar als mussaders entruidament preparativ.

Era cul diember pli elevau d'emissiuns eis ei tochen dacheu buca stau pusseivel de tschaffar sufficientamein era las classas inferiuras. Per stabilir ina penetraziun pli efectiva fussen novas concepziuns basigneivlas, mo surtut in considerabel augment d'emissiuns, da 18 a 24 1975, da 24 e 30 a 36 emissiuns per igl onn 1979. Cumparegliand nossas emissiuns culs diemblers dellas autras treis regions svizras, muntassen 36 lecziuns ina quota tuttavia respectabla, denton minimala, considerond la divisiun de nies territori en 4 divers lungatgs ed idioms retoromontschs.

*

NOSSAS EMISSIONS. — Dunna Emerita Rusca-Lazzarini, ch'ei stada enzacons onns ella *Republica Dahomey* sco voluntaria, tiara dell'Africa occidentala, sa en sias emissiuns far diever de sia gronda experienza en contact cun in pievel primitiv. *Dahomey* pren si'entschatta giu el grond caraun, cun ina riva maritima de 115 km ladezia, setrai 650 km enviers nord, contunschend ella tiara interna ina larghezia de 325 km, en tut 112 622 km². La capitala secloma *Porto-Nova*, schegie che la gronda part dellas autoritads ei setratga a *Cotonou*. La populaziun de 2,64 milliuns habitonts secompona, tenor criteris linguistics, de varga 40 tscheps. Il lungatg official ei il franzos. 80% della populaziun s'occupescha en primitiva moda della agricultura. La pes-

ca, il traffic e commerci giogan ina pulita rolla. La scarsa populaziun sefa pli spessa enviers la riva. — Dunna Rusca relata surtut sur las relaziuns de *Nikki*, marcau sil plato della tiara interna, che descenda en quels contuorns plaun a plaun giu enviers il *Niger*. Ils maletgs ella gasetta commentan l'emissiun oreiframein. Las fotografias ein vegnidas fatgas dall'autura. Las duas skizzas geograficas dattan in'idea de fuorma e posiziun della *Republica Dahomey*.

*

Muments ord *l'Emigraziun dils de Schons ell'America*, lai *Gion Clopath* resuscitar. El sa far diever en si'emissiun de scartiras, raquintaziuns e descripziuns. Mo pli immediatas ein las impressiuns che vegnan a dar enzacontas intervestas cun vegls representants de Schons. Cun interess astga il scolar spetgar sin questa emissiu cingida de canzuns dils emigrants.

Sur *Ils uoppens dils cantuns e la bandiera svizra*, plaida *Franz Capeder*. L'emprema part tracta la Svizra dils 13 cantuns. Pli tard suonda era l'explicaziun dils uoppens dils ulteriurs cantuns. Igl ei ina materia che paucs Svizzers dominan cun segirezia. Alla pagina 14 dat *Franz Capeder* en conturas ils spazis de uoppens che lain percoscher las pusseivladads de subdivisiun e coluraziun. Las skizzas ein vegnidas elaboradas per la stampa da *Boris Novak*, Turitg.

Ils uoppens svizzers en colur, reproduci silla cuviarta, ein publicai culla lubientscha della Casa editura geografica *Kümmerly + Frey*, Hallenstrasse 6—10, 3001 Berna. — Nus lessen era menzionar che la Casa editura *Kümmerly + Frey* edescha onn per onn en mintgamai nova ediziun, il *BREVIER SVIZZER* (Schweizer Brevier) en 4 lungatgs. Ei setracta d'in cudischet instructiv, grondamein adattaus per *l'instrucziun civica* en casa e scola.

Alfons Maissen

Da la lavur scu volontari in Dahomey

Da Emerita Rusca, Maiavilla

Musicanta our da la regiun da Nikki

Il Departamaint politic, secziun «Schweizerisches Entwicklungsprogramm» trametta minch'an traunter 50—100 giuvens e giuvnas in pajais suotsviluppos.

Chi po s'annunzcher scu volontari? Mincha citadin svizzer chi ho cumplieu 21 ans e chi ho üna professiun. D'absolver es ün examen d'admissiun in frances ed inglais, l'examen a l'Institut tropic per scclarir la constituziun fisica e d'avair ün'intervista cun ün psicolog.

Zieva ün cuors d'introducziun i'ls problems dal terz muond, cumbino cun ün cuors da lingua (dialect africaun da la regiun), as po il volontari auncha orienter a l'Institut tropic sur da malatias e lur cuntraindicaziun. Pür zieva quists duos mais da preparaziun suottascriba il volontari il contrat a Berna, ün contrat da lavur da duos ans — be in cas fich urgiaints u da malatia vain il volontari repatrio aunch cha'ls duos ans sun scuors.

Duonnas bariba in lur üert

peja. Nos dovair d'eira però eir da las sculer ed instruir illa lavur cun duonnas per ch'ellas possan in avegnir surpigliar nossa piazza. Ün center da furmazion per giuvnas africaunas illa lavur «Animation féminine» as rechatta sper Porto-Novo; eir giuvnas sculedas lo saron pü tard activas illa lavur cun duonnas da pur in vschinaunchettas solitarias. Que es previs cha'l guvern surpiglia las pejas per quistas giuvnas — uschè ch'ellas saron funcziunarias dal stedi. Per assister als purs i'ls problems d'agricultura ed allevamaint bovin ho il guvern furmo in cuors speciels giuvens Africauns chi haun hoz la funcziun d'assistents.

Dahomey e sia pusiziun geografica: Dal *Golf da Benin* al süd fin a la riva dal flüm Niger — il cunfin dal nord — imsüra il Dahomey circa 700 km in lungezza. El cunfina vers ost cun la Nigeria, vers vest cun il Togo, vers nordvest cun la Haute-Volta e vers nord cun il Niger. La riva cul mer imsüra be 125 km,

ma progressind vers il nord as schlargia il pajais fin a 325 km dal vest a l'ost.

Cun 115 762 km² es il Dahomey bod 3 voutas uschè grand scu la Svizra, es però bgerun main populo e quinta circa 2 500 000 abitants.

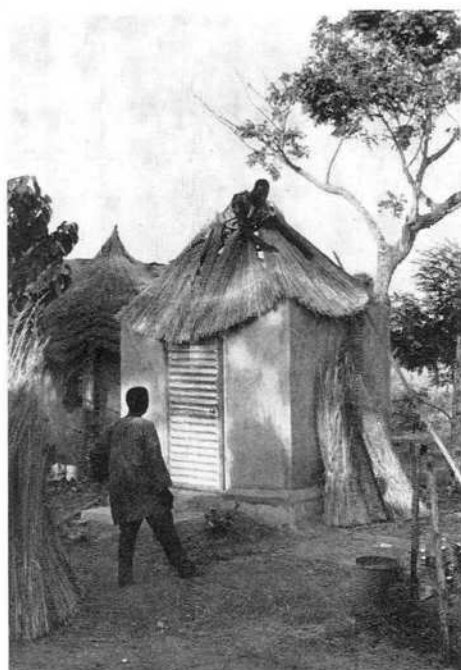
Il relief dal pajais s'eleva dal nivo da mer fin a 400 m. Aint il massiv da l'Atacora al vest nu sun ils «pizs» pü ots cu 800 m.

Las tschinch regiuns natürelas:

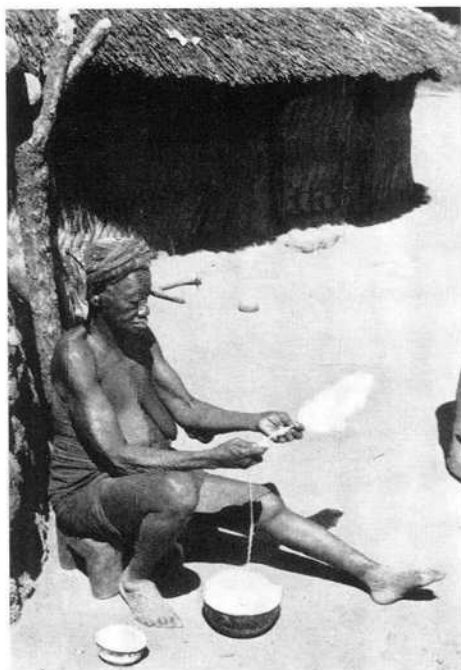
- ün ur maritim sabluniv 2—5 km larg, lung da quel sun las implantaziuns da coco (la nusch da coco gnit impurta da i' l 16avel tschientiner dals Portugais). La nusch vain exportada per la fabricaziun da savun ed öli;
- ün plato d'ardschiglia inua cha vegnan cultivos graun e palmas d'öli. In quista regiun as rechattan eir lagunas cun bgers peschs;
- ün plato da granit cun vegetaziun fich s-charsa;
- il massiv da l'Atacora al nordvest;
- las planüras fertiles dal Niger — zonas bain cultivedas e fich populedas — implantaziuns da bambesch per l'exportaziun, spagnölettas,

Sour d'amalos vi da la lavur

Construcziun d'üna chamanna in möd africaun cun tet da stram

Duonna veglia chi fila il bambesch

Scu cha'l tet vain fixo

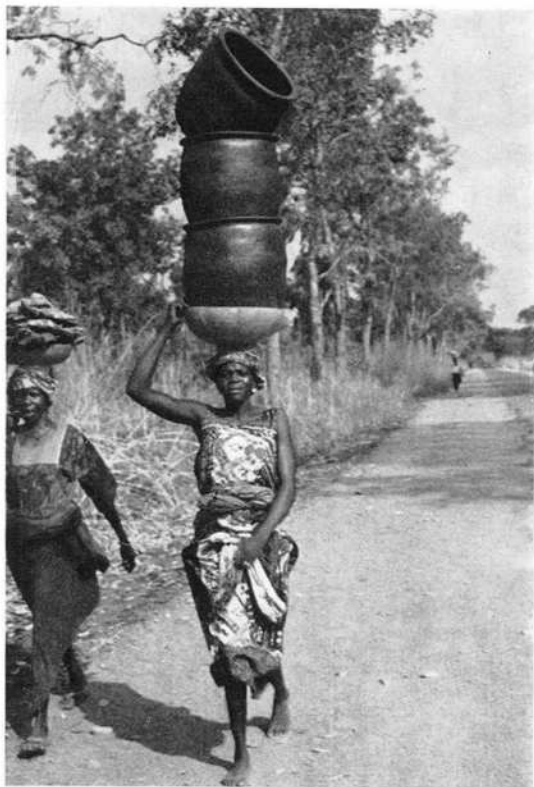

Duonna chi prepara il painch our da la nusch da «karité» in ün recipiaint da terracotta

ris, graun, manioc, igname — spezcha d'ardöf-fels — nusch da Karité chi vain exporteda per la fabricaziun da prodots cosmetics e chi vain eir drueda da las duonnas scu paunch zieva üna transfurmaziun cumplicheda.

Dahomey ed il clima: Que as po distinguer duos zonas caracteristicas:

— Il clima dal nord es tropic cun be duos stagiuns — la stagiun da plövgia e la stagiun sütta. Düraunt ils mais december, schner, favrer as fo valair l'influenza da l'Armattan, ün sivel fraid dal nord chi maina cun se eir sablun. Las temperaturas sun fich otas düraunt il di, as sbassan però fich düraunt la not. La natüra ho ün aspet sul, a regna maungel d'ova, tuot es sùtour e mellan, l'erva es be pü üna spezcha da stram, e que as po dumander cu cha las bes-chas paun survivor cun quella nudritüra. In favrer sun alura ils «Feus de brousse», l'erva secha vain impizzeda — zieva

In viedi per il marchio. La vaschlara chi porta sieus prodots sülla testa.

Duonnas sün via al flüm cun lur recipaint our d'ün früt simil a üna zücha

cha s'ho cunagieu bain intuorn chesa — per cha cun la prüma plövgia l'erva fras-cha possa crescer. «Feus de brousse» es ün spettacul imposant ed impreschiunant. Pcho cha bgera bos-cha vo eir in malura pervi da quists fös. Uossa spetta tuot sülla plövgia chi avess da cruder in meg, gүн fin in october. Alura cumainza l'activited tals purs, l'arer e'l semner.

— Il clima da la zona dal süd es semi-equatoriel, caracteriso da granda ümidited, da temperaturas otas e constantas e da quatter stagiuns — duos stagiuns da plövgia e duos stagiuns süttas.

Dahomey e sieus abitants: Nus chattains üna granda varieted da gruppas etnicas — ufficielmaing 46 ragruppedas in 12 gruppas principelas. Mincha gruppa ho natürelmaing sieu egen dialect africaun. Suvenz nun as saun las persunas intratgnair, nu siand da listessa gruppa etnica e nu saviand il dialect da l'oter, forse neir il frances, la lingua ufficiela. Il per-

Il tintur chi culurescha la stoffa e sieu agüdaunt
chi penda sü il fil per süjer

Duonnas chi mulineschan ils ingrediaunts per il
gianter

Duonna chi prepara la «pasta d'igname» (spezcha
d'ardöffel)

Puoz d'ova ed indriz per trer sü l'ova

tschient dad analfabets es auncha fich ot. Illas regiuns dal nord, pustüt scha la vschinauncha nun es sper la via principela, nun as chatta bod üngün chi discuorra frances e chi es sto a scoula.

Gruppas principelas sun:

- ils Fon — al süd
- ils Yoruba o Nago, ils commerciants chi vegnan da la Nigeria as chatta dapertuot;
- ils Adjas — al süd al cunfin cun il Togo;
- ils Bariba — al nordost, pü bod ils guerriers — auncha hoz es que fich important per ün Bariba da posseder ün egen chavagl — na per la lavur ma per fer viedis, per las festas — ils chavals vegnan impurtos da la Nigeria;
- ils Somba — ils abitants dal massiv da l'Atacora, chatscheders e purs;
- ils Peuhls — üna razza chi demuossa l'influenza da l'Africa dal Nord, tip schlauntscho — ils homens cun trats fich fins bod feminins, fich bellas duonnas da pel clera. Ils Peuhls sun allevatuors da muaglia per ils Bariba.

La populaziun es irregulermang repartida sül territori — i'ls trais departamaints dal süd sun ragruppos 50 % da la populaziun sün üna surfatscha da 15 % dal pajais.

76 % da la populaziun es agricola

7 % sun pas-cheders

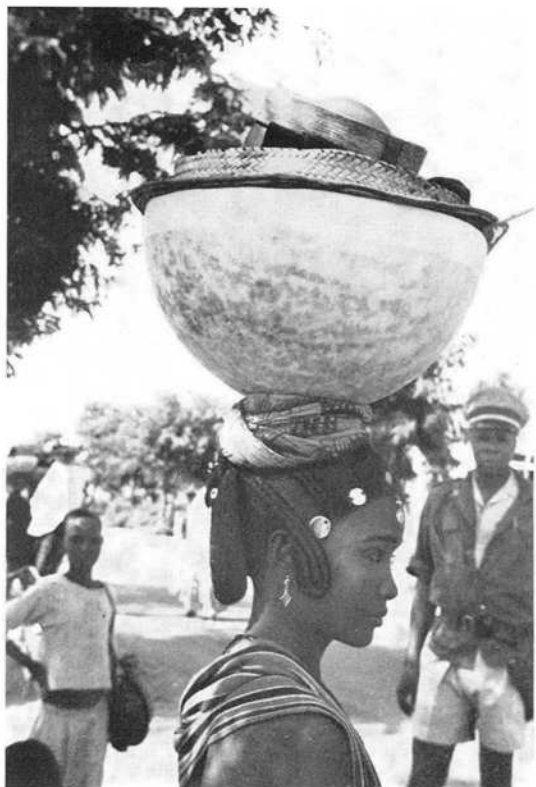
5 % sun allevatuors da muaglia

il rest sun funcziunaris e rapreschantants dad otras activitads (commerciantants...)

Dahomey e si'istorgia: Dürant il 15avel tschientiner arrivon ils navigiatuors europeans, il prüm ils Portugais ed installeschan lur «comptoirs» e cumainzan il commerzi cun la populaziun locala. L'an 1851 arcugnuoscha il raig d'Abomey (cited i'l süd) in ün contrat d'amicizcha la situaziun speciela da la Frauntscha, e l'an 1863 dvainta Porto-Novo ün protecturat frances. Uossa cumainzan üna seria da missiuns cun la mera dad explorer il pajais fin vers il flüm Niger.

L'an 1897 vain fixo il cunfin frances-tudasch Dahomey-Togo, e l'an 1898 il cunfin frances-britannic Dahomey-Nigeria.

Als prüms avuost 1960 dvainta il Dahomey independent da la Frauntscha.

Giuvna chi porta in sieu recipiant que ch'ella vuol vender sül marchio

Dahomey e la religiun: Per granda part sun ils abitants animists dal cult «Vodou». I'l süd chattains nus però eir gruppas da catolics, surtuot traunter ils funcziunaris ed eir misiums protestantas. La populaziun dal nord es musulmauna (Peulh, Bariba) u animista (Somba). L'Islam demuossa l'influenza da l'Africa dal nord.

Las trais religiuns Animissem, Cristianissem e l'Islam coexistan in armonia bod perfetta ed as confuondan in ün tschert Sincretissem inua cha singulas ceremonias vegnan festagedas parallelmaing.

LAS ACTIVITADS DA L'HOM BARIBA

1. La construcziun da chesa e chamanna:

La construcziun da la chesa nu cuosta a l'hom praticamaing ünguotta — be il temp da lavur, la porta ed ils uschöls our da tola per las fnestras. — Il terrain es a dispusiziun, il materiel —

Duonnas sül marcho chi vendan bisquittins fats our da pasta da spagnölettas, sel e paiver

terra cotschna — ed ova stu el ramasser. Our dal masdügl da terra ed ova fuorma el cullas — adüna cun agüd da cumpagns e figls. — Fundamainta scu tar nus nu cugnuoscha'l e nu vain fatta. Il plaun da la chesa es ün foss da ca. 10 cm, cun la construcziun vain güst cumanzo in que ch'el allingia üna culla da terra sper l'otra ed üna sur l'otra. Minchadi crescha il mür per ca. 50 cm d'otezza. Las cullas vegnan missas bain bainin üna cunter l'otra. Quista construcziun lascha il constructur süjer 1 — 2 dis. Zieva cuntinua el in listess möd fin cha l'otezza da la chesa es raggiunta, las chesas haun be ün plaun.

Fnestras vegnan tagliadas l'ultim our dal mür sech, be la porta resta già da principi scu foura aviarta.

Cur cha'l mür es fat cumainza la construcziun dal tet. Paluochs sun già prunts. Ün pèr dis aunz haun amihs taglio rams adattos aint illa boschaglia. Quists rams vegnan luvos sül mür e reunieus immez inua ch'els vegnan lios insembel

cun cordas eir fattas svesc our da plauntas sechas. Quista tettaglia vain l'ultim cuvierta cun stram, eir ün prodot cha'l constructur po ramasser svesc süls pasculs aunz ils «Feus de brousse» ed aunz la plövgia. Cun cordas vain il stram lio insembel scu tessieu e fixo süls rams. L'ultim vegnan fixos uschöls da tola unduleda e la porta.

2. Scu pur es l'hom respunsabel per la preparaziun dals ers. Sia lavur d'areder fo il pur a maun cun urdegns fich simpels. Sieu areder in fuorma da pela cuorta da fier ho el fat svesc u cun agüd dal farrer. Quista pela ho ün manch da lain e vain fixeda cun cordas fattas our da böglia (scu cha nus druvains per fer liangias). Scha'l pur es «modern» e benestant posseda el forsa ün bouy cun ün areder. L'er stu esser pront al principi da la stagiun da plövgia. Zieva ho il pur temp avuonda per as dedicher ad otras activiteds u per fer viedis. Cun agüd dals figls zercla el auncha ün u duos voutas, tenor che ch'el ho implanto. Zieva po el be sperer sün plövgia e sulagl. Cun agüd da duonnas ed iffaunts fo el la raccolta.

3. Activiteds d'artischau: L'hom nun es be pur, pel solit ho el auncha ün'otra vocaziun, üna d'artischau.

Il farrer:

In mincha vschinauncha chattains nus almain ün farrer. El ho lavur avuonda cun fer üsaglias novas e cun reparaturas da tuots genres. Il farrer fo eir clinöz per la duonna Bariba: braslets, anels our d'ün liamaint da metal, da bruonz ed our da rests da s-chacclas da conservas — quel prodot es alura adüna «argent s-chet».

Il zunz: Vi d'ün taler fich simpel tessa l'hom stoffa — que vuol dir strivlas da circa 10 — 15 cm larghezza our da materiel indigen. Il bambesch implaunta il pur sün sieu er, las duonnas veglias il filan, l'hom, il tintur, culurescha il fil cun plauntas — que do la culur «indigo». Il zunz elavura quist fil. Ils bindels tessieus cusa el auncha insembel e taglia our da quella stoffa sieu vstieu. Las duonnas drouvan eir quels bindels cusieus sün la lungezza da var 2 meters sün 1.50 m. Ellas roudlan quist grand schal intuorn lur corp.

Il chalger: Sül marcho chattains nus il chalger chi fo s-charpas our da pel cun soula da gomma da pneus da camiuns, u sachs, etuis per curtels ed armas, buorsas per munaida.

Il commerciant: Cur cha'd es il marchio per la vendita da bambesch per l'export e per la nusch da Karité as chatta homens chi haun la funcziun da commerciants per las firmas francesas. Uschi gliö es il commerzi affer da la duonna.

ACTIVITEDS DA LA DUONNA BARIBA

Sieu reginam sun in prüma lingia chesa ed ifaunts. Ella stu tegner net chesa e cuort, preparer il manger per la granda famiglia — non, nona, barbas, tantas, cusdrins e cusdrinas etc. vivan suvenz aint il istess «tata» (cumpless da chesas cun üna cuort cumünaiyla.

Cun grands recipiints vo la duonna a bügl, al flüm, al lejet u al fop per l'ova ch'ella ütisescha per sia famiglia.

Ün früt chi crescha süls ers serva da recipiint per ir per ova. A chesa tegna la massera l'ova in recipiints da terracotta ch'ella ho fat svesc u cumpro sül marchio tar la vaschlara.

In bod mincha vschinauncha do que üna duonna chi as dedica a la lavur da vaschlara e chi ho cun que ün pitschen guadagn fand pots da differentas grandezzas e fuormas e per differentes intents. Il materiel, l'arschiglia chatta ella a la riva dal flüm. Fuorns per arder la vaschella nu do que. Sün fö aviert vegnan ars ils prodots cun üna chalur na fich ota — perque nu sun els neir fich resistent.

Mincha duonna ho sper l'economia auncha üna otra vocaziun. Sch'ella po vender sieus prodots resta il guadagn per ella ed ils ifaunts. L'hom nu contribuescha bod ünguotta per l'economia, el es ouravaunt tuot respunsabel per ils medicamaints da duonna ed ifaunts e do eir per l'alimentaziun da que ch'el cultiva sün sieus ers.

La duonna Bariba e la cuschina: Seguond la stagiun vain mangio: graun, spias interas brassedas vi dal fö u buglidas aint ill'ova, graun mulino e preparo cun ova scu mösa insipida, già cha nu vain druvo bod üngün sel per la preparaziun, buoglia da manioc u igname — üna spezcha d'ardöffels indigen —, tar specielas occasiuns eir ris e differentas tuortinas fich picantas fattas in öli. Quista nudritüra vain servida cun üna sosa fich ferma, fatta our dad öli da la nusch da palmas u da spagnölettas cun bger sel, paiver indigen e tschiguollas. Culs mauns vegnan furmedas pitschnas cullas e bagnadas aint illa sosa. La charn vain cotta illa sosa — però be da rer mangia la

famiglia charn — ad excepziun da festas inua cha vegnan mazzos inters bouvs.

Il prüm stu la duonna muliner tuot ils ingrediaints — ün mulin electric nun as chatta in quellas vschinaunchettas retrattas, e que füss eir bger memma cher da lascher muliner. Our d'ün trunch da bösch vain fat il murter. Cün ün pilun vain scuoss sün graun, paiver etc. fin cha quel es fin avuonda per gnir druvo. Tar quista lavur collavuran pelpü ün pèr duonnas. Quista farina vain masdeda cun ova e missa a buglir bain lönch. L'igname, l'ardöffel indigen, vain buglieu in ova sainza sel e pür zieva squitscho cul bastun ed elavuro scu üna pasta.

La duonna nu lavura scu tar nus sün üna maisa, dimpersè pel solit in schnuoglias giò per terra — per ella üna pusiziun fich adatteda e na stanglantusa.

In grands pots da terracotta fats svesc vain preparo il gianter u la tschaina düraunt la stagiun sütta illa chadafö dadour aint il curtin, illa stagiun da plövgia aint in chesa. La platta exista ous da trais craps.

La duonna Bariba ed il marchio: Fich granda importanza ho per la duonna il di dal marchio. In nossa regiun gnivan las duonnas regulering mincha tschinchevel di a Nikki sül marchio. Il marchio vain organiso ed administro da las duonnas. Ellas sun lo activas e las commerciantas. Il di dal marchio es il grand di per la duonna Bariba, ed ella nu manchainta bod më l'ocasiun da'nd assister, eir sch'ella nun ho forza ünguotta da vender. Per ella es que scu ün di liber, eir sch'ella stu chaminer fin a 10 km per river a Nikki. Que fo ella fich gugent pustüt per vair cumpagnas e per quinter ed udir las noviteds.

Mincha duonna porta sül marchio que ch'ella prodüa: savun fat svesc our da tschendra d'ossa e grass, pots da terracotta, föglias sechantedas per las sosas, laina ramasseda illa boschaglia, prodots da la raccolta ch'ella stu vender per sieu hom zieva avoir güdo a ramasser il tuot, paiver sechanto, tschiguollas impurtedas da la Nigeria.

Commerciantas da mister vendan stoffa d'Ollanda, China, Ingialterra, bellas stoffas cun stupends disegns e magnificas culuors tessidas per l'Africa — fin uossa nun as vezza bgeras stoffas fattas in pajais africauns —, vaschella d'emagl our da la China, la concorrenza da la terracotta indigena ed auncha bger oter pü.

Giuvna chi moula la nusch da «karité» per fer painch

Nona chi leva sieu abiedi e chi fuorma seguond vegl'üsanza il cho da l'iffaunt

Interessant ed amüsant es il möd cu ch'ellas vendan, tschantedas per terra sün üna cuverta da stram u sün ün pitschen s-chabè da lain intaglio daresan ellas lur roba davaunt se, fand bels mantunins. Ellas nu lavuran cun la paisa, tuot vain auncha vendieu u bain a mantun da trais u tschinch u püs töchs per ex. las tomatas, las tschiguollas, il zücher, las föglias u cun imsüras — per las spagnölettas per exaimpel s-chaclinas da pürè da tomatas u per ris, üna imsüra our d'ün früt simil ad üna zücha.

Davaunt chesa tschanteda per terra leva la nona sieu abiedi

A la fin dal bain stu l'iffaunt baiver l'ova our dal maun da la nona

ACTIVITÈDS DA LA DUONNA PÜ VEGLIA

Sch'ella es nona s'occupa ella il prüm temp da sieu abiedi per cha la mamma possa puser. Una cerimonia bod rituela es il fer il bagn dal nouvnaschieu.

Cur cha l'iffaunt ho duos u trais dis cumainzane a furmer sieu choïn. Que es impreschiunant dad assister. Ils scrusoschs cha que det cur cha la nona schmachet insembel quel choïn ans fet passer las sgrischuors giò per las arains. Nossa dumanda a nus sves füt adüna quella: Nu po ün tel möd da furmer ils choïns eir avoir consequenzas negativas? A la fin dal bagn do la nona auncha da baiver a l'iffaunt l'ova illa quella gnittan il prüm, auz cu fer il bagn, cottas differentas rischs e scorzas. Il sdratschin da laver nun es bel lam scu tar nus dimpersè que es üna plaunta fich gruoglia. Ün'ativited reserveda a la duonna pü veglia chi nu po pü ir per exaimpel a tschercher e ramasser laina e nuschs da Karité, u chi nu güda pü a preparar ils pasts es il filer e la preparaziun da la crida per filer. Filo vain il bambesch cha'ls homens implauntan e cultivan — quist fil vain zieva tessieu dals homens. Per la preparaziun da la crida u dal magnesium drouva la duonna la tschendra dad ossa ch'ella masda cun ova, leva e lascha secher zieva l'avair cotta.

Già la matta pitschna cumainza a fer las lavuors da chesa, imitand a sia mamma. A's vezza già mattas ill'eted da quatter ans ad ir a piglier l'ova cun ün pitschen recipiaint. Cun granda maestria e cun grazcha portan ellas balauntschand il cuntgnieu a chesa. Uschè fo la matta da pitschen insü üna spezcha da «giarsunedi tar la mamma» per ch'ella sapcha pü tard che ch'ella ho da fer scu duonna marideda.

Ils Bariba e lur lingua: Be üna pitschna part dals abitants da Dahomey saun discuorrer il Bariba, il dialect africaun da la regiun nordost (Nikki). Ün dals trats caracteristics da quista lingua es la differenza d'otezza musicala dals differentes tuns. Que as distingua 7 otezzas da tuns, ün factur chi renda fich difficil l'imprender la lingua già cha nossa uraglia nun oda mincha nüanza e l'indigen nun inclegia il pled sch'el nun es intuno correctamaing. A kpunan doo — bun di — insè: Cu hest tü durmieu?

Ka yoka — buna saira

Mana a doo? — Inua vest tü?

Ya wa — Bain To — Bain

Na Ki suno meeri — Eau vögl vzair il schef

Il farrer in sia fuschina primitiva

Il zunz vi da sieu taler

Las vobas digls cantungs e la bandiera svizra

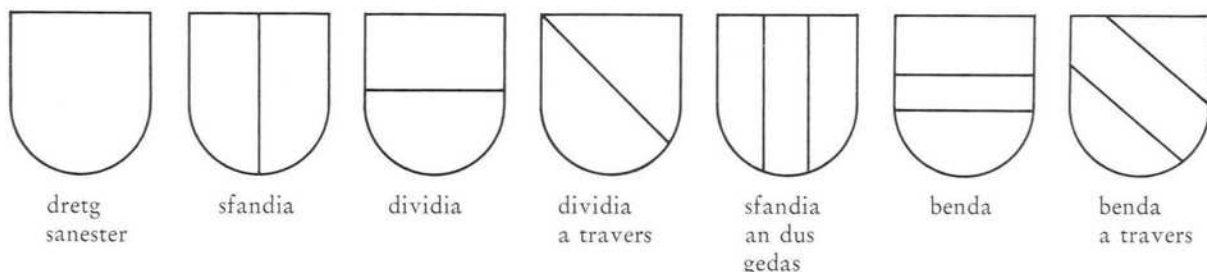
Da Franz Capeder, Salouf

1. Part. Las vobas digls 13 cantungs

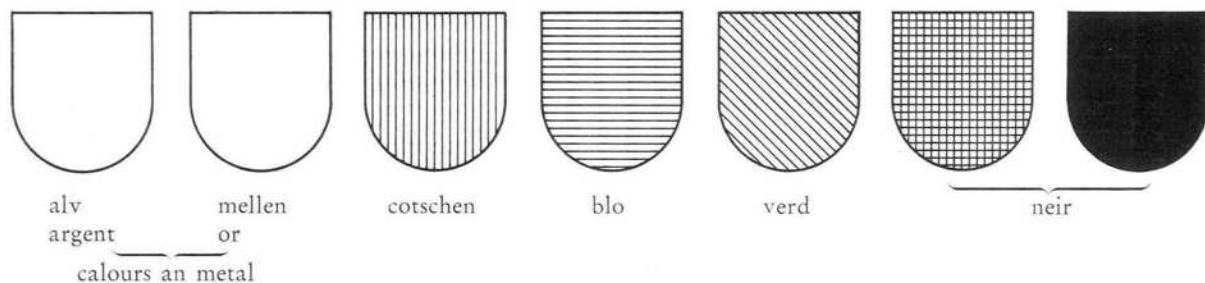
Per ambeleir festas ed occurenzas vignan exponeidas bandieras. An particular davainta chegl tar festas federalas, noua tgi sgulatschan las bandieras da tots cantungs e dominond sur chellas la bandiera svizra.

En maletg nunamblidabel è sto chel dall'exposiziun naziunala digl 1939 a Turitg, noua tgi paradavan tremella bandieras digls cumegns e vantgadus digls cantungs ansemen cun la bandiera svizra. Ainten igl codesch commemorativ è «la veia dallas bandieras» taxada per la «pi impossanta lecziun digl dretg public».

Igl lungatg heraldic

Igl maletg heraldic

Blo signifitgescha l'aria; alv l'ava; neir la tera.

Igl amprem maletg dat la definiziun digl lungatg heraldic, tg'è necessari per declarar las vobas cantunals. Chellas definiziuns èn adoptadas or digl codesch «Die Wappen der Schweizerischen Eidgenossenschaft und der Kantone», edia dalla canzleia federala, Bern. Gist schi precis scu igl lungatg è er igl maletg heraldic. El vign applitgia lò noua tgi gl'è ord

l'egn ni l'oter muteiv betg pussebel da reprodugeir las vobas an calour. Per alv vign er duvro argent, per mellen or. Da chellas leschas heraldicas sa servan igls sculptours e bischutiers tgi antaglian vobas an lenn, crap ni metal, scu er igls grafichers tgi dessegnan las vobas cun la penna.

Las singulas vobas, sia istorgia ed origin

Uri

Sen fons an or ena testa neira d'en bov cun glianga cotschna standeid'or ed en rentg cotschen ainten igl nas.

La voba d'Uri è rastada tal e qual siva dalla fundaziun dalla confederaziun. Igl onn 1231 è Uri nia sottamess directamaintg agl imperi ed igls scenziats suponan tgi sia voba seia neida stgaffeida gio da lez taimp. Ella s'accordescha cun la voba imperiala, l'evla dopla neira sen fons mellen. Pi vigl tgi la voba è igl nom «Uri», tgi signifitgescha urbarisaziun. La voba exprima igl cumbat digls amprems abitants dalla tera cunter las forzas sfrenadas dalla nateira, uals, lavegnas e bovas, scu er sia fadeia pigl acquist digl pang da mintgade.

En otra interpretaziun dalla voba è la detga digl tor (text Radioscola).

Sviz

Igl interpret dr. Gessler è dall'opiniun tgi la calour cotschna dalla voba da Sviz dareiva er d'ena bandiera imperiala viglia. Chella bandiera simbolisava tras sia calour cotschna igl dretg imperial sur veta e mort. La bandiera cotschna, pero sainza la crousch agl cantung varon igls da Sviz surpiglia igl 1240 digl imperatour Fadri II. scu segn dalla libertad acquistada. Igl onn 1289 vevan igls da Sviz ratschet da Rudolf da Habsburg igl dretg da tschantar sen lour bandiera ena crousch cun corpus ed agl pe da chella Nossadonna e son Gion. Chel segn niva tatgea segl cantung sanester dalla bandiera. L'odierna voba da Sviz n'ò da far navot cun la bandiera dalla Svizra. La crousch alva sen la bandiera svizra saro surpigneida da chella da Sviz ed ornescha chella siva da 1815.

Silvania

Sursilvania: Sen fons, dividia an cotschen ed alv, ena clav adretg se, viouta cunter mang dretg an calours stgamgedas vicendevol.

Sotsilvania: Sen fons cotschen ena clav dopla argentada

Gl'è da suponer tgi la calour cotschna dareiva er dalla bandiera imperiala. La clav fo andamaint son Peder, tgi è patrung da Silvania.

Scu voba cantunala figurescha la voba fan-deida da Sur- e Sotsilvania. Chella voba è neida creada sen fundamaint d'en conclus dalla dieta federala digl onn 1816. La horizontala, tgi sparta las dus clav signifitgescha igls dus territoris cantunals independents. Silvania è l'idea genuina digls mez-cantungs. La partiziun è dada dalla nateira. Gio digl taimp dalla fundaziun dalla confederaziun era Silvania dividia an dus parts. Ainten la brev da 1291 figurescha pero angal Sotsilvania. L'esistenza da chels dus cantungs ò a sies taimp caschuno diversas gattinas tranter els, parchegl tgi Sursilvania na leva betg rancanoscher tgi Sotsilvania figurescha cun la mesadad digl territori digl cantung antier, mabagn angal cun la terza part. Sursilvania è territorialmaintg considerabel pi grond tgi Sotsilvania. Uscheia valeva da chel taimp la bandiera da Sursilvania scu bandiera ufficala e contracts ed alleanzas purtavan angal igl sagial da chel cantung.

Igls da Silvania vegian igl 1481 sa dusto d'acceptar Solothurn ainten la leia parchegl tgi chels vevan las mademas calours ainten la bandiera scu els.

Luzern

Igl origin da chella voba n'è betg cunaschaint.

Turitg

Igl cantung Turitg ò surpiglia la voba viglia digl martgea. — Bandieras viglias represchain-tan igls fardagliungs sontg Felix e sontga Regula, tgi on pradgea a Turitg igl christianissem.

Glaruna

Sen fons cotschen sontg Fridolin an vistgia da pelegrign cun pandia sur la givela la buscha, igl fist ainten igl mang dretg ed en codesch ainten igl sanester.

Er la voba glarunesa dareiva dalla bandiera viglia. Igl sagial digls glarunes tar la battaglia da Sempach cuntigniva gio sontg Fridolin. Ainten igl decurs digls onns egl nia mido la calour dalla buscha da cotschen sen verd e pi tard sen alv ed or digl simpel fist da pelegrign egl nia en fist d'uestg.

La voba glarunesa ans cloma an memorgia la valerous'ovra da chels omens tg'on a sies taimp daraso igl christianissem an nossa tera. Cun chel fatg èn allieidas istorgias e legendas tgi comparan ainten igl text Radioscola.

Zug

Fons alv cun benda blava.

Igl martgea da Zug appartigniva agls Austriacs. La voba anterioura era: Fons cotschen, taglea d'ena bend'alva. La voba odierna saro nida creada cura tgi Zug è antro ainten la leia digls Confederos. Igls da Zug on surpiglia las calours dallas vobas digls vashigns Luzern e Turitg, ma igl arranschamaint dalla voba onigl mantignia.

Bern

La nova concepziun dalla voba bernesa mossa igl urs sen fons mellen. Avant era chel sen fons alv. Igl muteiv da chella midada dascreiva dr. Gessler an sies codesch «Fahnenbuch» scu suonda.

Durant en cumbat cunter Rudolf de Habsburg eran igls bernes gartageas ainten en latsch. La bandiera bernesa era an grond prievel. Ma tuttegna egl reuschia agls bernes da spindrar chella. Sessour onigl mido la calour dalla bandiera ed a madem taimp er la voba bernesa. Chella fo andamaint tg'igl urs ainten la voba seia nia spindro cuigl sanc digls bernes. Istorgia e tradiziun resdan tgi igl martgea da Bern seia nia fundo tras igls Zähringers, igls cals vevan s'acquisto grondas possessiungs tranter igl lai Lemman ed igl Bodan. Ma igls signeradis aint igl occident dall'Aare na levan betg signours d'oter lungatg an sia vischinanza. Ainten ena ghera cunter igls «Welschs» on igls Zähringers victoriso e sessour vegian els biagia igl martgea da Berna.

Las novas perscrutaziuns sur dall'antschatta digl martgea da Bern relatan oter. — I seia nia catto rastanzas da miraglias e muneida or digl taimp roman. Pianavant ena carta geografica mundiala d'en rètg sizilian digl onn 1154. Er la punt Nideck tgi unescha Bern cuigl conturn sen l'otra riva era gio cunashainta avant igl taimp digls Zähringers. — Scienza e tradiziun vignan damais confrontadas.

Freiburg

Las calours alv e neir simboliseschan ava e tera. Ellas caracteriseschan la posiziun digl martgea alla riva dalla Saane.

Solothurn

L'istorgia digl martgea Solothurn stat an stretg connex cuigl svilup dalla clostra da sontg Ursus. La bandiera da chella era alva cun ena crousch cotschna tgi s'extendeva segl antier flatg. Chellas calours cotschen ed alv èn neidas adaptadas per la voba digl stadi Solothurn. La voba solothurnesa ainten la tgesa comunala da Sviz sa preschainta cun dus marters scu manetsch digl scut, numnadamaintg sontg Ursus e sontg Victor, chel scu portabandiera.

(La detga da Meinrad Lienert suonda ainten igl text Radioscola).

Basel

Basel-martgea en fist d'uestg viout vers vart dretga,

Basel-tera en fist d'uestg viout vers vart sa-nestra.

Voba cantunala: Sfandeida an Basel-martgea e Basel-tera.

La voba ò sia antschatta ainten chella digl uestgia da Basel. Gio digl taimp dalla battaglia da Sempach signivan igls deputos da Basel cun chel segn. La calour neira da Basel-martgea dareiva d'ena bandiera regalada da papa Julius II. agl «impurtont martgea sper igl Ragn, per onorar igls Svizzers e per mantigneir l'amicezia cun els». Siva dalla separaziun digl cantung Basel an dus mez cantungs ò Basel-tera surpiglia la voba da sia capitala Liestal. Igls set giamberets signifitgeschan igls set districts digl cantung uriund. Sot l'influenza dalla revoluziun franzosa egl do grondas carplinas tranter Basel-martgea e Basel-tera. Basel-tera pratendeva equals dretgs scu igl martgea, an particular igl dretg dalla colabraziun ainten l'administraziun cantunala e tgi ella seia er representada ainten la regenza. Per concluder las adversitads ò la dieta federala, igl onn 1832, separo igl cantung Basel an dus mez cantungs. Igls dus fists ainten la voba èn cuigl dies l'egn cunter l'oter ed igl

stretg horizontal inditgescha tgi seia dus flatgs differents.

Schaffhausen

Segl fons an or en botsch sagliond, cornas, unglas e virilitad andoradas cun glianga standeid'or.

La voba stat an connex cun la clostra benedictina «Allerheiligen». Igl «Schultheiss» vegia detg agl avat «dad esser en bung paster sur tot las nursas confidadas ad el». Da cò igl botsch-nursa.

Igl fons mellen sa referescha puspe sen la bandiera imperiala. Anfignen 1512 era igl botsch tot neir. Digl taimp dallas tiradas a Milang ò papa Julius II. regalo agls da Schaffhausen ena bandiera cun nov ornaiment. Cornas, unglas e virilitad digl botsch eran andoradas e tranter las cornas sa cattava anc ena carunga er an or. Chellas novaziuns èn neidas surpigleidas digls da Schaffhausen cun l'exepziun dalla carunga.

Appenzell

Sen fons d'argient en urs neir cun glianga standeid'or.

Ufficial vala **chella** voba pigl cantung Appenzell, schibagn tgi existan dus mez cantungs. La suletta differenza ainten las vobas è tgi chella digl mez cantung «Ausserrhoden» cuntigna anc las letras V ed R (Usserrhoden). Igl urs an la voba on igls Appenzelles surpiglia dall'abbazeia da son Giagl, All'antschatta geva chel sen tottas catter tgammas. Pir siva dallas gheras appenzellesas è la posiziun dalla figura heraldica neida midada. Da 1403 davent stat igl urs adretg se ainten la voba e smanatscha cun las greflas. La smanatscha è drizada vers igl avat da son Giagl. Igl imperatour ò do agls Appenzelles la lubientscha da stgaffair chella voba. Cun cant chito tg'igls Appenzelles tgiravan sia voba rachinta ena anecdota ainten igl text Radioscola.

Pigls Confederos era la bandiera e cun chella la voba ena tgossa sontga. La bandiera tgi integrava la voba personifitgiva la tera. Cura tgi la bandiera clamava, clamava la tera. Alla bandiera angirava la suldada la fidevладad, ella era per l'armada onour e pussanza. Chel sentimaint d'unitad e da responsablidad ò laschea survivever las bandieras e cun ellas las vobas.

Igls da Schons ala Meric

Da Gion Clopath

Tgears sculars, mintgatant udainsa nums ancunaschaints da glieud ca stat an otras tiaras. Nus ligiagn novitads da nossa glieud an tiaras iastras a vazagn mintgatant puspe egn near l'oter ca vean sen visitas tier igls paraints agl noss cantun.

Nus stuagn sadumandar: partge en quels ieus davent? Cura en els ieus sen viedi? Sco an els fatg tras ascheia egn viedi a sco egl ieu cun els ala tiara iastra?

Igls amprems Grischuns en ieu avant 100—120 ons ord nossa tiara. Igls blears dad els en viagieus an la Meric. Da que tains earan las famiglias anc blear ple grandas ca oz. Schagiea ca prest tut la glieud fageva igls purs savevan betga tut las feglias a fegls star a tgea. Parquegl c'igl deva strusch lavur agl

noss cantun en igls blears dad els ieus ad ancurir lavur an otras tiaras. Blears digls emigrants en vagnieus rehs a statan oz bagn, mo oters an fatg tras tains greavs ad an puspe stuiu turnar anavos sainza ver fatg la granda fortuna dala veta.

An quella emissiun lessan nus schar raquintar difarentas parsunas sco igl e ieus cun ellas an la Meric.

C. Jos e ieu igls 1920 ala Meric. Igl viedi a cuzo d'igls 10. d'avregl tocan igls 10. da zercladur. Els en rivos cuagl tren tocan ala Frantscha. La an els stuieu durmir an egn iart. Suainter egn per gis e igl viedi ieu anavant ad els en rivos a San Franzisco. Igl viedi a custo 3000 francs. A San Franzisco a el luvro sco mulscheader sen egna farm. El gudagneva

50 — 60 Dollars. Igl eara schliats ons. Schign vagneva malsàn, scha duvravn tut quegl c'ign gudagneva an egn on.

Igl viedi da J. Just a antschiat igl Dezember 1920 ad a cuzo 25 gis. Els earan 14 mats a 3 matas. Igl viedi a custo 2000 francs. A Backersfield an els luvro sco mulscheaders. El veva da mulschar 35 vatgas a màn a 80 cun maschina. Igl eara greaf da catar plaza ad anc ple greav da taner ella.

J. Mazolt e ieus ala Meric igls 10. da Dezember 1920. Els earan 20 dels. Els en ieus sen la bartga a Clerbourg an Frantscha. Quegl eara egn bartga Tudestga c'igls Franzos vevan prieu al'amprema gueara mundiala. Igl viedi a custo 1500 francs. A Backersfield e el ieus tier egn ô Christian. Els vevan an dus da mulschar 60 vatgas a gudagnevan 60 Dollars igl mains. Suainter igl tains ca el e turno a samido blear.

Egn oter exempel e Josua Polin da Ziràn. Jou less raquintar egn tec sur da sia veta. Josua Polin e naschieus igl on 1867 a Wiskonsin an la Meric. Igls gianiturs earan avant ons emigros d'igl Grischun. Josua e vagnieus an egn da quellas periodas da granda conjuntura comerciala, c'igls Americans numnan «boom». Agl cunfegn da Canada, ala riva digl grand lai Superior vagneva construieu gl'on 1890 igl nov martgea Superior. La feavra da speculaziun veva tgapo tuts. Ei vagneva biagieu antiers quartiers da tgeas a fabrecas. Josua Polin e spert vagnieus egn digls grands umens da fatschenta. El a luvro cun bün success a

gudagnieu grands daners. Tut anetg e vagnida la greava crisa da 1893. L'industreia a stuieu suspender la lavur. Igl nov martgieu Superior cun tantas interpresas e ieus ala malura. Josua Polin a pears tut sco tants oters comerciants da Superior.

Josua Polin e sedecidieus dad ir a Mexico, par far fortuna a ver aventuras. La tgata el lavur alas minas d'argient. El lavura al'antschearta sco sempel luvrer cun zapun a badeagl. An quellas minas amprenda el d'ancanuscher las misergias digls povers «peons» indians, ca stuevan luvrar alas minas sut trestas condiiziuns.

Josua Polin cun sia energieia a prest survagnieu egna megliera plaza ad e sto sen veia da vagnir cugl tains egn dils administraturs da que grand concern da minas «Colorado Silver Mine». Josua Polin a marido Sahrita Tapia, feglia da Don Pancho Tapia grand propriatari da funs, ca possedeava an Sonora Mexico egn granda estancia. El e davanto administratur da quella estancia, noua c'ins sededicava ala tratga da biestga.

Ple tard a Josua Polin prieu part digls fatgs politics da Mexico. El a gieu la satisfacziun da ver igl success final dala politica da sieus quino general Obregon, dala politica da gisteia anviers igls Indians a dala pasch sociala.

Igl fegl ple vegl da Josua Polin, Francisco Polin, a ear fatg carriera politica. El e sto consul da Mexico an Angheltiara, Spagna ad als Stats-Uni dalla Meric. Josua Polin e mort igls 1931 a Mexico. El a gudagnieu antras sia granda energieia a lavur la stema digls Mexicans.

Josua Polin, in valerus Grischun en Mexico

Da Dr. Paul Juon

La California caulda

Ils temps semidan. Periodas de prosperitad ed onns de greva crisis sesuondan ad in contin. Alla fin dil 19avel tschentaner ha la diminuaiziun dil traffic sur ils cuolms de Spligia e Bernhardin tuccau grevamein las valladas dil Rein posteriur. La California caulda ha clamau biars de nossa tiara, che cattavan buca gudogn pli a casa. Grondas colonias d'emigrants de Schons seformavan en l'America. Ils fegls de nossa tiara han mai emblidau lur veglia patria.

Sche zaco pusseivel vegnevan ils biars anavos, seigi per star cheu, seigi per far ina viseta al vitg, nua ch'els havevan passantau lur giuven-tetgna. Ils fegls dils emigrants, naschi leu en, vegnevan era mintgaton a visitar la tiara de lur babuns.

Gl'onn 1885 ei vegniu ord l'America a Ziraun in giuven student dell'universitad Wiskonsin. Quei student american ei stau Josua Polin, fegl de Peter Polin de Ziraun, il qual fuva emigraus en l'America. Ils Polins eran ina schlatteina

veglia de Ziraun. La Pensiuin Conrad ded oz all'entrada dil vitg ei stada pli baul la casa dils Polins. Els han era giu relaziuns de parentella cun ina veglia famiglia sursilvana, che habitava el casti de Sagogn. Ils davos dils Polins de Schons, commissari de taglia Polin a Cuera, ei morts avon 20 onns. Siu frar Peter Polin haveva maridau ad Alma Wiskonsin ina Grischuna de Portenza e fundau las famiglias Polin dell'America, che vivan oz en California. Il feigl de Peter Polin, il student dell'universitad Wiskonsin, vegnius sin viseta a Ziraun, ei naschius ad Alma Wiskonsin gl'onn 1867. A Ziraun ha el en compagnia de sia sora Anna Polin visitau la casa de ses antenats e sia parentella. Fagend turs sillas alps, ha el admirau ils cuolms de sia patria.

Grond impressari

Il giuven student Josua Polin ei turnaus cun sia sora puspei anavos en l'America. El ei vegnius en ina de questas periodas de gronda conjunctura commerciala, ch'ls Americans numnan «boom». Al cunfin Canada, alla riva dil grond lag Superior vegneva construìu gl'onn 1890 il niev marcau Superior. La fevra de speculaziun haveva tschaffau tuts. Ei vegneva baghegiu entirs quartiers de casas e fabrecas. Josua Polin ei spert vegnius in dils gronds umens d'affars. El ha luvrau cun bien success e gudignau bia daners. Tut anetg ei vegnida la greva crisa de 1893. L'industria ha stuiu suspender la lavur. Il niev marcau Superior cun tontas interpresas ei ius alla malura. Josua Polin ha pers tut sco tonts auters commercianti de Superior.

Ellas minas de Mexico.

Josua Polin ei sedecidiu ded ir en Mexico, per far fortuna ed haver aventuras. Cun ina truppa de curaschus cumpogns eis el viagiav a cavagl giu ella bassa California, atras tiara d'Indians, atras deserts, steppas e muntognas. Els han passau il Golf de California ed ein arrivai a Guayma ella provinza Sonora de Mexico. Josua Polin ha studegiav durent quests viadis la tiara de veglia cultura dils pievels indians Aztecs e Toltecs. El ha viu las pli grondas piramidas dil mund ed ils tempels grondius dils Aztecs. El ei era staus perdetga dils combats de partidas en questa tiara malruasseivla. Dapi gl'onn 1877 ha president Porfirio Diaz dumignau en Mexico cun maun de fier rebels e politichers. President Diaz ha fundau novas

industrias e fatg prosperar il commerci. Mo el ha susteniu memia fetg ils interess dils gronds proprietaris spagnols de funs ed ils capitalistes americans. En Mexico possedeavan las vischnauncas dils Indians funs cumins. Questa tiara cumina ei stada il pli impurtont sustegn d'in'existenza independenta per ils purs indians. Da vegls temps enneu era perquei scumandau als vitgs de vender tiara cumina. President Diaz ha ordinau gl'onn 1890 l'expropriaziun della tiara cumina dellas vischnauncas. Quei ei stau favureivel pils gronds proprietaris aristocrats, ch'han pudiu cumprar questa tiara ed explotar las rihezias en petrol e minas. Entras questa politica agrara reaccionara de president Diaz ein 10 milliuns Indians cun la sperdita de lur tiara cumina vegni paupers luvriers de minas e plantaschas, numnai «peons». Il dretg d'explotar las rihezias de petrol e de minas apparteneva da vegl enneu alla naziun. La lescha de minas dils 1892 dat als gronds proprietaris de funs ed als concessionaris jasters americans il dretg ded explotar minas e petrol. La conseguenza de questa politica era la malcontentientscha dil pievel e grevs combats politics. Josua Polin anfla lavur ellas minas d'argien de Minas Prietas. El lavura all'entschatta sco sempel luvrier cun zappun e badel. En questas minas emprenda el d'enconuscher las misergias dils paupers «peons» indians, che stuevan luvrar ellas minas sut trestas condiziuns. Josua Polin cun sia energia ha prest survegniù ina megliera plazza ed ei staus silla via de vegnir cul temps in dils administraturs de quest grond concern de minas «Colorado Silver Mine».

Sill'estancia. Combats encunter ils Indians

Josua Polin ha maridau Sahrita Tapia, feglia de Don Pancho Tapia, grond proprietari spagnol de funs, che possedeava en Sonora Mexico ina estancia, q.v.g. proprietad agricola. Questa estancia de siu sir mesirava 12 950 km², quei ei quasi la dubla surfatscha dil cantun Grischun. Josua Polin ei daventaus administratur de questa gronda estancia, nua ch'ins sededicava alla tratga de biestga. Pasturs a cavagl pertgiravan la biestga, che pasculava sin quei grond territori. Josua Polin ha anflau sin questa proprietad ina reha mina de grafit, che daventa era in affar de buna rendita per siu sir. Tut entuorn questa estancia habitavan ils curaschus guerriers indians Yaqui. Mintgaton vegnevan els malruasseivels ed inimitgs. Josua

Da la lavur scu volontari in Dahomey I, da Emerita Rusca, Maiavilla

Mesjamna, ils 16.1.1974, dallas 10.20—10.50 h: *Emissiun*

Gievgia, ils 24.1.1974, dallas 14.30—15.00 h: *Repetiziun*

Da la lavur scu volontari in Dahomey II, da Emerita Rusca, Maiavilla

Mesjamna, ils 30.1.1974, dallas 10.20—10.50 h: *Emissiun*

Margis, ils 5.2.1974, dallas 14.30—15.00 h: *Repetiziun*

Las vobas digls cantungs e la bandiera svizra I, da Franz Capeder, Salouf

Mesjamna, ils 6.2.1974, dallas 10.20—10.50 h: *Emissiun*

Gliendisgis, ils 11.2.1974, dallas 14.30—15.00 h: *Repetiziun*

Igls da Schons ala Meric, da Gion Clopath, Lon/Lumbrein

Mesjamna, ils 13.2.1974, dallas 10.20—10.50 h: *Emissiun*

Margis, ils 19.2.1974, dallas 14.30—15.00 h: *Repetiziun*

Polin en siu uffeci d'administratur ei staus sfurzaus de defender cun ses umens l'estancia de siu sir. La casa principala dell'estancia de Senor Tapia era fortificada sco in casti medioeval. Ella era situada sigl ault d'in crest e tschinclada d'in ferm mir. Els cantuns de quest mir eran tuors rodundas cun fenestrettas per sittar. Negin ughigiava de far in pass orda questa casa senza buis cargada. Duront in combat dador la casa fortificada ha in de ses umens survegniu ina balla en la cueissa ed ei staus blesaus grevamein. Malgrad il surdiember dils inimitgs indians ha Josua Polin buca vuliu bandunar siu um. Suentèr in grev combat ha el finalmein catschau naven ils Indians e spindrau siu cumpogn.

Politica e revoluziun

Ina feglia de Don Pancho Tapia era maridada cun general Alvaro Obregon, il menader dils purs mexicans, ch'era in vischin dell'estancia de Senor Tapia ed in bien amitg de Josua Polin. General Obregon combatteva gia da biars onns per la reforma agrara. El vuleva render als Indians lur pastgs e furs cumins e distribuir las memia grondas proprietads als paupers luvriers indians e far aschia in liber stan de purs independents. Josua Polin ei vegnius partisan della partida de siu quinau, general Obregon. Gl'onn 1911 ha il president Porfirio Diaz stuvi demissionar e fugir egl jester. Duront 30 onns eis el staus dictatur de Mexico. Ei vegneva ina perioda d'uiara civila denter las differentas partidas tochen 1916. Josua

Polin ha susteniu siu quinau, che combatteva per la reforma agrara. La partida dil general Obregon, il qual era staus minister d'uiara duront quests grevs combats dell'uiara civila, ei finalmein restada victoriosa. General Obregon ei vegnius elegius president de Mexico. Josua Polin ei vegnius cun sia famiglia a Mexico City, la capitala della tiara, sco collaboratur de siu quinau ed ha gidau el organisar las reformas agraras. General Obregon ha rendiu als Indians la tiara cumina de lur vischnauncas ed ha entras quei restabliu la pasch sociala en Mexico. El ha era distribuiv tiara als paupers purs indians. L'instrucziun agricola vegneva reorganisada e grondas ovras d'irrigaziun, canals e lags artificialis ein vegni construi per schuar las culturas. Gl'onn 1928 ei general Obregon vegnius assassinaus d'in fanatic. President Portes Gil, il successur, ha denton continuau culla medema politica de reforma agrara, per la quala Obregon haveva combattiu tonts onns. Josua Polin, che haveva priu part de tuts quests combats politics, ha giu la satisfacziun de ver il success final della politica de siu quinau general Obregon, della politica de gistia envers ils Indians e della pasch sociala.

Il feagl pli vegl de Josua Polin, Francisco Polin, ha era fatg carriera politica. El ei staus consul de Mexico en Engheltiara, Spagna ed els Stats Uni dell'America. Josua Polin ei morts ils 1931 a Mexico. El ei staus in detg Grischun, in um de gronda energia, che la conquistau entras sia lavur la stema dils Mexicans.

(Per mintga gi 1936)